

تاریخ دریافت: ۹۳/۰۵/۲۹

تاریخ پذیرش: ۹۳/۰۷/۰۹

## سبک زبان در گفتمان خبری

### (مطالعه موردی برنامه "خبر ۲۰" شبکه خبر)

نوشته

اردشیر زابلی زاده \*

ندا موسوی \*\*

#### چکیده

در این پژوهش انسجام سبک زبانی برنامه "خبر ۲۰" در چارچوب نظریه طراحی مخاطب بررسی شده است. طبق نظریه طراحی مخاطب، گوینده سبک زبانی خود را متناسب با مخاطب خود انتخاب می کند و این مسئله در رسانه های خبری که نیاز به جذب و حفظ مخاطب دارند، از اهمیت برخوردار است. برای بررسی سبک زبانی برنامه "خبر ۲۰"، سه بُعد زبان شناختی آوایی / واژگانی، اسم سازی، و ساخت معلوم / مجهول انتخاب شدند و انسجام سبکی برنامه در چارچوب هر یک از این ابعاد زبانی بررسی شد. برنامه "خبر ۲۰" مربوط به تاریخ بیستم شهریورماه ۱۳۹۱ ضبط شد و گفتار مجری برنامه در "استودیو" و "سایه روشن" به صورت مکتوب درآمد و در قالب ۱۵ بند خبری مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصل از تحلیل داده ها نشان می دهد که صورت آوایی واژه ها در سبک "خبر ۲۰" همانند سبک محاوره ای و غیررسمی است، اما دیگر ابعاد واژگانی، اسم سازی، و ساخت معلوم / مجهول در آن متمایل به سبک رسمی است.

کلیدواژه: سبک زبانی، طراحی مخاطب، همنوایی، گفتمان خبری.

#### مقدمه

زبان بخش مهمی از ارتباطات انسانی را تشکیل می دهد. ارتباط میان افراد در بافت طبیعی آن، به صورت رودررو و مستقیم صورت می گیرد. در بافت موقعیتی رخداد زبانی، علاوه بر حضور عناصر زبانی عناصر فرازبانی نیز وجود دارند که بر کیفیت ارتباط زبانی تأثیر می گذارند. این عناصر فرازبانی، نظیر لحن صدا، بلندی صدا، زبان بدن و حالات مخاطب و گوینده، همگی معنایی افزون بر معنای عناصر زبانی به مخاطب منتقل می کنند. این معنای فرازبانی، تأثیر کلام را

\* عضو هیئت علمی دانشگاه صدا و سیما ardeshir1339@gmail.com

\*\* عضو هیئت علمی دانشکده زبان های خارجی دانشگاه اصفهان nda\_msv@yahoo.com

تحت الشعاع قرار می‌دهد و موجب می‌شود که گوینده و مخاطب در فرایند تعامل ارتباطی موفق‌تر عمل کنند. سبک زبانی (language style) یکی از این عناصر فرازبانی است که بر اساس رابطه میان گوینده و مخاطب انتخاب می‌شود و در طول رویداد ارتباطی ممکن است با توجه به بافت موقعیتی و ارتباطی دگرگون شود. در حوزه رسانه ساختار کلی و کنشگرهای ارتباط رودررو مفروض هستند، اما ارتباط رسانه‌ای تفاوت‌هایی با ارتباطات طبیعی انسان دارد که یکی از آنها نبود ارتباط متقابل و آنی در رویداد ارتباطی است. به عبارت دیگر، رسانه که نقش گوینده یا کنشگر رویداد ارتباطی را ایفا می‌کند، به خروجی واکنش‌های مخاطبان خود دسترسی مستقیم و آنی ندارد. رسانه از این منظر به مجرای یک‌سویه برای ارتباط تبدیل می‌شود که جهت سیر اطلاعات آن، از رسانه به مخاطب است. این امر بسیاری از کارشناسان و محققان ارتباطات را بر آن داشته‌است که با در نظر گرفتن این محدودیت ارتباطی، ابزارهایی را برای جبران آن به کار گیرند تا رویداد ارتباطی به فرم ایدئال خود نزدیک شود.

امروزه رسانه‌ها برای انتخاب سبک زبان خود، مجموعه‌ای از مخاطبان را با تمام ویژگی‌های زبانی متداول آنها فرض کرده و زبان خبر را براساس آن تنظیم می‌کنند. برای نمونه، بخش‌های خبری "۲۰:۳۰" شبکه ۲ سیما و "خبر ۲۰" شبکه خبر، سبکی دارد که با سبک مرسوم خبرخوانی در بخش‌های خبری غالب صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران تفاوت دارد. در این بخش‌های خبری، لحن و زبان خبر خودمانی و غیررسمی است. مشخصه‌های آوایی این سبک غیررسمی، غالباً وجه تمایز این سبک با سبک بخش‌های خبری رسمی در نظر گرفته می‌شود، اما مشخص نیست که جزئیات واژگانی و نحوه این سبک تا چه اندازه به سبک محاوره‌ای نزدیک است و تحت تأثیر سبک رسمی غالب بر گفتمان خبری نیست. گفتمان خبر یعنی توان تحلیل و معنادار کردن آن خبر در چارچوب گفتمان رسانه انتشاردهنده خبر، بنابراین سؤال مشخص این پژوهش از این قرار است: سبک زبانی "خبر ۲۰" تا چه اندازه و در کدام مشخصه‌های زبانی متفاوت با سبک زبان رسمی و متداول خبری است؟

در این پژوهش انسجام سبک زبان "خبر ۲۰" در قالب سه مشخصه زبانی آوایی/واژگانی، اسم‌سازی و ساخت معلوم/ مجهول بررسی شده‌است. از آنجا که این مشخصه‌های زبانی در گفتار رسمی و غیررسمی صورتهای متفاوتی به خود می‌گیرند، تحلیل گفتار غیررسمی "خبر ۲۰" براساس این مقوله‌های زبانی مشخص خواهد کرد که سبک زبانی این بخش خبری تا چه اندازه با سبک زبان عامه مردم مطابقت دارد. به عبارت دیگر، هدف اصلی این پژوهش بررسی کیفیت افتراق سبک زبانی "خبر ۲۰" از سبک رسمی و نزدیکی آن به سبک غیررسمی یا محاوره‌ای زبان است.

## پیشینه پژوهش و چارچوب نظری

انسان‌ها برای برقراری ارتباط زبانی علاوه بر داشتن دانشی گسترده از دستور و واژگان زبان خود، به دانش مهم‌تر دیگری هم نیاز دارند که فراتر از دانش صرفاً زبانی (صرفی، نحوی، واژگانی) در معنای سنتی آن است. این دانش به واسطه تجربه و قرارگیری در معرض رویداد زبانی به وجود می‌آید و عموماً در حوزه‌هایی نظیر کاربردشناسی و جامعه‌شناسی زبان مورد مطالعه قرار می‌گیرد. سبک زبانی یکی از موارد این دانش فرازبانی است که در این پژوهش به آن پرداخته شده است.

برای نخستین بار، اصطلاحات سبک و مشخصه‌های سبکی را در عناوین دو تحقیق برجسته می‌بینیم که در اواخر دهه ۱۹۶۰ و اوایل دهه ۱۹۷۰ به چاپ رسیدند، زمانی که زبان‌شناسی به عنوان “علم زبان” (science of language) نوین به ثبات رسیده بود. این تحقیقات عبارت‌اند از کتاب کریستال و دیوی (۱۹۶۹) *Investigating English Style* و کتاب /نکویست (۱۹۶۹) *Linguistic Stylistic*. کریستال و دیوی (۱۹۶۹) نیز اهداف سبک‌شناسی را در مطالعه نظام‌مند چرایی و چگونگی وابستگی زبان به محیط کاربرد آن می‌دانند. آنها روش تحلیل زبان شناختی‌ای را طرح ریختند که شامل این موارد است: پنج سطح زبانی (آواشناختی در گفتار/ نویسه‌ای در نوشتار، واج‌شناختی در گفتار/ نویسه‌شناختی در نوشتار، دستوری، واژگانی و معنایی) و توصیف موقعیت‌های خارج از زبان‌شناسی در چارچوب “ابعاد محدودیت‌های موقعیتی” (dimensions of situational constraint) متفاوت و متنوع (شامل لهجه، زمان، گفتار در مقابل نوشتار، نوع فعالیت، روابط اجتماعی و غیره). این رهیافت بر شناسایی چیزی به کار بسته شد که کریستال و دیوی مشخصه‌های به لحاظ سبکی مهم یا به لحاظ سبکی متمایز می‌نامیدند، مشخصه‌هایی در طیفی از گونه‌های متفاوت کاربرد زبان، شامل گفت‌وگوهای غیررسمی، گزارش‌های روزنامه‌ای و زبان مذهبی (نگاه کنید به لیچ، ۱۹۶۶) که مطالعه‌ای متقدم در مورد زبان تبلیغات است. کریستال و دیوی نیز به صراحت بر موضوع “عینی بودن” در تحلیل سبکی بحث کرده‌اند. آنها پیشنهاد داده‌اند که انتخاب مقدماتی مشخصه‌های زبانی که ممکن است از نظر سبکی مهم باشند، تنها بر مبنای شهود تحلیلگر است و این شهود آگاهانه است، ولی در نهایت این روند ذهنی است. تحلیل این مشخصه‌ها یعنی طبقه‌بندی و توضیح آنها، به عکس عینی توصیف می‌شود، چنان‌که بر مبنای کاربست چارچوب‌های نظری مرتبط و فهم نظام‌مند الگوهای گونه در کاربرد زبان است. (کریستال و دیوی، ۱۹۶۹: ۱۲-۱۳)

تحلیل سبک نیازمند فهم “عدم تقارن‌ها” (asymmetry) در روابط قدرت بین نویسندگان و خوانندگان است و در عین حال سبک‌شناسی می‌تواند روش‌هایی را که در آنها ایدئولوژی‌های غالب در قالب متن بر ساخته می‌شوند، حمایت می‌شوند و تقویت می‌شوند را آشکار کند. (سیمپسون، ۲۰۱۱: ۵۴۳)

## سبک و زبان‌شناسی اجتماعی / روان‌شناختی

در زبان‌شناسی اجتماعی، مفهوم سبک موردی محدود و ثانوی تلقی شده‌است. برای مثال نیکولاس کوپلند نقل می‌کند که جک چمبرز (چمبرز، ۱۹۹۵) در چارچوب تحقیقات گونه‌شناسی در مورد سبک معتقد است که سبک متغیر مستقل و مهمی است، اما دغدغه اصلی نیست. (کوپلند، ۲۰۰۷: ۹)

لِباو (۱۹۷۲)، که در حوزه جامعه‌شناسی زبان مطالعات زیادی انجام داده‌است، معتقد است که سبک مطابق با میزان توجه معطوف‌شده به گفتار تغییر می‌کند. درواقع او معتقد است که تغییر سبک، تابعی از یک عامل است: «سبک‌ها را می‌توان در طول یک پیوستار قرار داد و به‌واسطه میزان توجه معطوف‌شده به گفتار اندازه‌گیری کرد» (همان: ۲۰۸). بنابراین طبق این تعریف، هر چه گوینده توجه بیشتری به گفتار خود بدهد، سبک وی رسمی‌تر خواهد بود. طبیعتاً هر چه گوینده بر گفتار خود کمتر پایش (monitoring) داشته باشد، سبک گفتار او غیررسمی‌تر خواهد بود. بنابراین در انتهای این پیوستار، دو سبک رسمی و غیررسمی قرار دارند و گفتار می‌تواند بین این دو حد بیشینه و کمینه حدود متغیری از رسمیت را داشته باشند. این تعریف از سبک زبانی گرچه مبنای بسیاری از پژوهش‌های زبانی قرار گرفته، اما برخی پژوهشگران (براون و لوینسون، ۱۹۷۹) آن را تعریفی ضعیف تلقی کرده‌اند یا تعاریفی دیگر از سبک زبانی ارائه داده‌اند.

سبک زبانی از منظر روان‌شناسی نیز مورد بررسی قرار گرفته‌است. برای نمونه، مطابق با نظریه روان‌شناختی همنوایی (accommodation) (ژیل و پاولسند، ۱۹۷۵)، گویندگان سبک زبانی‌شان را عوض می‌کنند تا به مخاطبشان گرایش پیدا کنند. در این نظریه فرض بر این است که ما به کسانی جذب می‌شویم که شبیه ما هستند. از این‌رو کُنشگران درگیر در رویداد زبانی برای اینکه در نظر مخاطب خود جذاب جلوه کنند، خود را شبیه مخاطب می‌کنند. به عبارت دیگر، گوینده با شنونده همنوا می‌شود. در پس این همنوایی، پاداشی برای گوینده وجود دارد و آن جلب رضایت یا تأیید از سوی شنونده است.

بل برخلاف لِباو که سبک زبانی را با میزان توجه معطوف‌شده به گفتار مرتبط می‌داند، معتقد است نوع سبک زبانی گوینده متأثر از جایگاه اجتماعی مخاطب است: گویندگان سبک خود را هماهنگ با مخاطب خود طراحی می‌کنند. ارتباط نظریه طراحی مخاطب با رسانه در این است که زبان، توسط گردانندگان رسانه برای مخاطبی خاص طراحی می‌شود و این موضوع تعیین می‌کند که صورت زبانی و محتوای رسانه چگونه باشد. پاداشی که در این فرایند نصیب رسانه‌ها می‌شود، داشتن مخاطبانی است که برنامه آنها را تماشا می‌کنند. درواقع رسانه‌ها به مخاطب نیاز دارند و نیازمند این هستند که مورد تأیید مخاطب واقع شوند. برای این منظور، رسانه‌ها باید به‌واسطه شبیه‌سازی خود به مخاطب، با مخاطب خود «همنوا» شوند.

## سطوح تحلیل زبان‌شناختی

سبک رسمی و غیررسمی (محاوره‌ای) که دو مقوله مهم از تقسیم‌بندی‌های سبک زبانی هستند، مشخصه‌های زبانی متفاوتی دارند. چنانچه در فرایند همنوایی با مخاطب، یکی از این سبک‌ها مبنای گفتار خبری رسانه قرار گیرند، آنگاه حفظ انسجام سبکی اهمیت می‌یابد. در سطح آوایی/واژگانی، سبک رسمی به صورت سبک زبانی معیار یا کتابی است. صورت آوایی واژه‌ها به صورت کامل ادا می‌شود و واژه‌های دشوار نیز در آن دیده می‌شود. برخلاف سبک رسمی، در سبک محاوره‌ای برخی آواها کوتاه می‌شوند و واژه‌ها نیز از پیچیدگی کمتری برخوردارند.

سبک زبان رسمی و زبان محاوره‌ای به لحاظ نحوی تفاوت‌هایی دارند که یکی از مهم‌ترین این تفاوت‌ها کوتاهی و ساختار ساده جملات در سبک محاوره‌ای است. هسلگارد و همکاران (۱۹۹۸) به چند مورد از تفاوت‌های زبان نوشتاری و گفتاری اشاره می‌کنند که یکی از آنها واقع شدن زبان گفتاری در محیط رودرو است. در این تبادل رودرو امکان ویرایش اطلاعات که به صورت آنی ردوبدل می‌شوند، وجود ندارد. همچنین طرف‌های ارتباط مجبورند آنچه را که قرار است بگویند، در حین دریافت سخنان طرف مقابل سازمان‌دهی کنند. بنابراین به لحاظ نحوی، گفتمان گفتاری گرایش به پیچیدگی کمتر دارد. در این گفتمان عبارات اصطلاحی و باهم‌آیی‌های (collocation) ثابت فراوانی دیده می‌شود که تولید آنی گفتار را تسهیل می‌کنند. هلیدی (۱۹۸۹) بسیاری از ویژگی‌های زبان گفتاری و نوشتاری را در سطوح واژگانی، نحوی و آوایی برشمرده است که یکی از آنها فرایند اسم‌سازی است. فرایند اسم‌سازی به دلیل ظرفیتی که در انتقال هرچه بیشتر اطلاعات دارد، بیشتر در متون رسمی دیده می‌شود. برای مثال، جمله «پرویز به بهرام حمله کرد» به صورت «حمله پرویز به بهرام» اسم‌سازی می‌شود.

یکی دیگر از مشخصه‌های سبکی زبان گفتاری که با ماهیت آنی بودن و غیررسمی بودن آن مرتبط است، بهره‌مندی بیشتر آن از وجه (Voice) معلوم در ساخت نحوی است. مطالعات زبان‌شناختی نشان می‌دهد که زبان گفتار بیش از نوشتار دارای ساخت‌های معلوم است. برعکس، در زبان نوشتاری، ساخت‌های مجهول بیش از ساخت‌های معلوم وجود دارند. برای مثال، کارتر-توماس و روله-ژولیوه (۲۰۰۱) تفاوت‌های نحوی گفتمان علمی گفتاری و نوشتاری را از منظر ساخت اطلاع (Information structure) بررسی کرده‌اند. آنها در مورد تفاوت معلوم/مجهول میان سبک رسمی نوشتاری و سبک غیررسمی گفتاری دریافتند که سبک گفتاری حاوی درصد کمتری از ساخت مجهول است و این کاهش در میزان ساخت‌های مجهول در زبان گفتاری، با استفاده بیشتر از ضمائر شخصی (جاندار) همبستگی دارد. از این منظر، وجه مجهول وجه زبان علمی و رسمی است که به گُنش‌ها و موضوعاتی که توسط زبان وصف می‌شوند، عینیت بیشتری می‌بخشد.

تعیین وجود یا عدم وجود همنوایی میان رسانه و مخاطبان مفروض را می‌توان یا به واسطه مطالعات میدانی و نظرسنجی مشخص کرد یا در قالب تحلیلی کیفی بر مقولات زبانی ریزتر شد

و انسجام سبکی آن را مورد مطالعه قرار داد. در این پژوهش با مفروض داشتن انگاره کلی نظریه طراحی مخاطب مبنی بر همسویی زبان رسانه با زبان مخاطب، از سه سطح زبانی آوایی/ واژگانی، اسم سازی، و وجه معلوم/ مجهول برای بررسی این همنوایی و انسجام استفاده شده است.

## روش پژوهش

در این پژوهش، با رویکرد تحلیل کیفی، سبک زبانی یکی از بخش های خبری "خبر ۲۰" که ساعت ۸ شب از شبکه خبر پخش می شود، بررسی شده است. در این پژوهش، کیفیت همنوایی در قالب سه حوزه آوایی/ واژگانی، اسم سازی، و ساخت معلوم/ مجهول بررسی شد تا مشخص شود سبک "خبر ۲۰" تا چه اندازه به گفتار محاوره و غیررسمی نزدیک است. بخش خبری ۲۰ متشکل از سه بخش "استودیو"، "تحریریه خبرنگاران" و "سایه روشن" است. از آنجا که عمده گفتار بخش "تحریریه خبرنگاران" را گفتار مهمان دعوت شده به گفت و گوی تلفنی تشکیل می دهد و متن آن از قبل پردازش نشده است، از تحلیل این بخش صرف نظر شده است. گفتار "خبر ۲۰" به صورت نوشتاری بازنویسی شده و متن آن به صورت بندهای ۱۵ گانه تفکیک شده است تا واحد تحلیل کوچک تر شود. در بازنویسی گفتار خبر، کلیه گفتارهای مربوط به کارشناسان یا افرادی به غیر از مجریان خبر در متن نیامده است.

## تحلیل داده ها

گفتار بازنویسی شده "خبر ۲۰" در قالب ۱۵ بند خبری به صورت ذیل است:

۱. مشکلات اقتصادی دستور کار نشست سران سه قوه. سران سه قوه امروز تو دفتر آیت الله املی لاریجانی رئیس دستگاه قضا جمع شدند و در مورد مسائل داخل و خارجی سه ساعت حرف زدند. رئیس جمهور بعد از این جلسه در پاسخ به سؤال خبرنگاران گفت: ... (توضیحات احمدی نژاد) «البته یه خبرنگار سمج درباره نرخ سکه از احمدی نژاد پرسید که رئیس جمهور اول سکوت کرد و بعد گفت داریم تلاش می کنیم نرخ سکه رو پایین بیاوریم. یکی از خبرنگارا هم در مورد میزبان بعدی جلسه سران قوا پرسید که احمدی نژاد گفت میزبان ... کسیه که میز دستشه. اما رئیس قوه قضایه درباره جلسه امروز با آرامش بیشتری جواب داد: ...» (توضیحات آیت الله لاریجانی)
۲. خوب حالا می ریم سراغ چندتا خبر داخلی و خارجی دیگه. قفل صندوق توسعه ملی رو برای واردکنندگان باز نمی کنیم. اینو رئیس هیئت عامل صندوق توسعه ملی گفته و اضافه کرده موجودی این صندوق صرفاً به طرح های سرمایه گذاری اختصاص داده و قانونگذار هیچ تسهیلاتی برای واردکنندگان در نظر نگرفته. فرزین توضیح داده که اساساً صندوق توسعه می تونه منابع ارزی رو فقط به بنگاه هایی اختصاص بده که سهام دولتی اون حداکثر بیست درصد باشه. منابع ذخیره شده در صندوق توسعه ملی الان ۴۰ میلیارد دلاره.

۳. چشم امید وزیر نیرو به یارانه مصرف‌کنندگان برق. وزیر نیرو گفته اگه مرحله دوم هدفمندی یارانه‌ها اجرا نشه، این وزارتخونه به مشکل برمی‌خوره و با توجه به رشد قیمت‌ها مجبوریم به سراغ روش‌های قدیمی بریم. وزیر نیرو گفته درحال حاضر، مکانیزیمی به جز اجرای مرحله دوم یارانه‌ها برای افزایش قیمت برق در اختیار نداریم. نامجو درباره آب و برق واحدهای مسکونی مهر هم گفته که این واحدها به تصفیه‌خونه و خطوط انتقال آب و پست نیاز دارن که باید براشون فراهم بشه.
۴. تهرانی‌ها چند روز دیگه برای ثبت‌نام مسکن ویژه صبر کنن. معاون/ وزیر راه و شهرسازی چهار شرط متأهل بودن، سکونت ۵ ساله تو تهران، نگرفتن وام مسکن دولتی، و اینکه از اول فروردین ۸۴ هیچ معامله مسکنی نداشته باشن رو از شرایط اصلی ثبت‌نام مسکن ویژه تهران اعلام کرده. اصغری مهرآبادی گفته ممکنه بنابه شرایط روز قیمت پرداختی در مرحله آخر افزایش پیدا کنه. ناگفته نمونه پریروز اعلام شد ثبت‌نام مسکن ویژه مهر تهران متوقف شده، اما امروز دو مقام مسئول در وزارت راه و شهرسازی دو تاریخ متفاوت یعنی ۲۵ شهریور و اول مهر رو برای ثبت‌نام متقاضیان اعلام کردن.
۵. وقتی آمریکا ابردهکار می‌شود. مجمع جهانی اقتصاد با بررسی بدهی‌های دولتی ۱۴۴ کشور به نسبت تولید ناخالص داخلی اونا اعلام کرده که آمریکا با بیش از ۱۶ هزار میلیارد دلار بدهکارترین کشور دنیاست و یونان، ایتالیا و پرتغال و ایرلند هم جزء بدهکارترین کشورها هستند. جالبه بدونین که تو این فهرست، ایران با رقم ۱۲/۷ درصد بدهی تو رتبه ۱۳۰ قرار داره.
۶. وقتی که دولت مدعی دموکراسی هستش، خلاف نظر مردمش تصمیم‌گیری می‌کنه. تو نظرسنجی روزنامه کنگری هرالد کانادا ۶۵ درصد مردم این کشور با تصمیم اتاوا به قطع روابط دیپلماتیک با جمهوری اسلامی ایران مخالفت کردن. تو این نظرسنجی از مردم کانادا سؤال شده که آیا با تصمیم دولت درباره تعطیلی سفارت این کشور تو ایران و اخراج دیپلمات‌های ایرانی موافق هستید، که تا حالا قریب به ۶۵ درصد مردم کانادا با تصمیم دولتتون مخالفت کردن. تصمیم اخیر دولت کانادا که با تبعیت آمریکا و انگلیس اتخاذ شده، در روزهای گذشته با واکنش شدید شخصیت‌های سیاسی دانشگاهی و مردم کانادا روبه‌رو شده.
۷. مشکلاتی که به زودی روشن می‌شه. رئیس سازمان هوا و فضای وزارت دفاع گفته موشک کروز مشکلات که بالای ۲۰۰۰ کیلومتر برد داره، به زودی رونمایی می‌شه. سردار فرحی گفته مشکلات از سه قابلیت دریاپایه، زمین‌پایه و هواپایه برخورداره و از روی هواپیما هم می‌شه اونو شلیک کرد.
۸. ایران خودرو به بهمنی که رو سرش ریخت، واکنش نشان داد. بعد از انتقاد دیروز رئیس کل بانک مرکزی از صنعت خودروسازی کشور، با توجه به حمایت‌های مالی گسترده از این صنعت مدیرفروش ایران خودرو گفت: با اینکه هیچ معوقه‌ای به بانک‌ها نداریم، اما از

ابتدای سال یک ریال هم به ما وام ندادن. عبدالله بابایی بدون اشاره به این که قراره ۲۰۰۰ میلیارد تومان تسهیلات به خودروسازا داده بشه گفت به علت همکاری نکردن بانک‌ها در دادن تسهیلات مجبور به پیش‌فروش هستیم.

۹. دانشجویی که می‌خواهد دانشگاه‌ها رو اسلامی کنه. وزیر علوم گفت با توجه به اینکه زودتر از تکلیف سند چشم‌انداز از نظر تولید علم به رتبه اول منطقه و شونزدهم جهان رسیدیم، جامعه دانشگاهی باید این جایگاه رو تا سال ۱۴۰۴ به زیر ۱۰ برسونه. کامران دانشجو همچنین گفته که اینکه دانشگاه‌ها باید اصلاح بشن به معنی اسلامی کردن دانشگاه‌هاست. در غیر این صورت، تو بلندمدت همه چیز جامعه از دست می‌ره. کامران دانشجو در پاسخ به سؤال رؤسای دانشگاه‌ها گفت: از ایجاد شعب دانشگاه الزهرا تو سراسر کشور و ایجاد دانشگاه‌های تک‌جنسیتی پسرو نه استقبال می‌کنیم و این کارو حتماً انجام می‌دیم. وزیر علوم در ادامه به ایجاد هشت دانشکده اقماری دخترانه جدید تو شهرهای مختلف کشور اشاره کرد و گفتش که ایجاد این دانشگاه‌ها خواست مردم، البته بعضیا مخالفت داشتن و ایجاد دانشگاه‌های تک‌جنسیتی رو معادل کفر میدونستن.

۱۰. و شعله‌ای که تو کارخونه چسب‌سازی مشغول کار خویش شد. تصاویری که مشاهده می‌کنید مربوط به آتش‌سوزی بزرگ دیشب تو کارخونه "تولید مواد شیمایی چسب کاوه" تو زرندیه استان مرکزی هستش که خوشبختانه تلفات جانی نداشته. حالا علت حادثه و میزان خسارت واردش هم مشخص نشده.

۱۱. دادستان عمومی و انقلاب اهواز با انتقاد از برخی دستگاه‌ها و سازمان‌های استان خوزستان گفته متأسفانه یک‌سو و یک‌طرف پرونده‌های زمین‌خواری همیشه دستگاه‌های دولتی یا نهادهای عمومی هستند و این جرایم مطمئناً با پشتیبانی افراد سودجو و فرصت‌طلب تو این دستگاه‌ها ارتکاب پیدا می‌کنه. افشارنیا با بیان اینکه متعاقب رسیدگی‌های صورت گرفته روند این تخلفات تو استان در یک سال گذشته کاهش یافته یا ثابت مونده گفته: پرونده‌های متعددی در دادسرا و دادگاه‌های اهواز با این مضمون در حال رسیدگی که نتیجه این پرونده‌ها در آینده اعلام می‌شه.

۱۲. رئیس کل بانک مرکزی با اعلام اینکه برنامه قبلی این بانک در انتشار چک‌پول‌های ۲۰۰ هزار تومانی منتفی شده گفته: فعلاً برنامه‌ای برای خروج ایران‌چک‌های ۵۰ هزار تومانی از بازار نداریم. به گفته بهمنی، بانک مرکزی روی دسته چک‌های مصرفی مردم برنامه داره، ولی ایران‌چک‌ها رو تغییری نمی‌ده. این درحالی‌که چند سال پیش بانک مرکزی برنامه‌ای رو برای انتشار چک‌پول‌های ۲۰۰ هزار تومانی پیش‌بینی و حتی برای این منظور چک‌پول‌های جدید رو هم طراحی و تعدادی هم چاپ کرده بود، اما حالا رئیس کل بانک مرکزی از منتفی شدن این برنامه خبر می‌ده. چند وقت پیش رئیس مجلس با استناد به بررسی‌های هیئت تطبیق مصوبات دولت با قوانین، اقدام بانک مرکزی در انتشار ایران‌چک رو غیرقانونی

اعلام کرده و به دولت یک هفته مهلت داده بود تا در مدت زمان تعیین شده برای توقف انتشار ایران‌چک‌های جدید اقدام کند.

۱۳. براساس یک مطالعه جدید روی برنامه‌های اندرویدی مختلف مشخص شده که این برنامه‌ها به ردیابی کارهای کاربران حتی پس از بسته شدن برنامه می‌پردازند. محققان ام‌آی‌تی تحقیقات گسترده‌ای روی ۳۶ برنامه محبوب اندرویدی مانند جی‌پی‌اس، مرورگرها و بازی‌هایی مانند پرندگان خشمگین انجام دادند و دریافتن اکثر برنامه‌هایی که به سرقت اطلاعات می‌پرداختند به صورت رایگان از سوی توسعه‌دهندگان شون عرضه شده بودند. این مسئله بسیار نگران‌کننده است چون امروزه ما برای ضبط هر موضوعی از این تلفن‌های هوشمند استفاده می‌کنیم.

۱۴. مدیرعامل سازمان تاکسیرانی پایتخت گفت در سال ۹۱ نوسازی ناوگان تاکسیرانی متوقف شده و هوای تهران رو ۱۷۰۰۰ تاکسی فرسوده تهدید می‌کنن. احمدی بافنده با اشاره به ۶۰۰ تاکسی فرسوده‌ای که از سال ۹۰ اسقاط شده تأکید کرده پلیس راهور حاضر نیست خودروهای ناایمن رو در سال ۹۱ به‌عنوان تاکسی شماره‌گذاری کند. وی گفته متأسفانه سازمان تاکسیرانی کمترین اختیارات رو در نوسازی ناوگان تاکسیرانی داره اما تمام پاسخگویی‌ها باید از طریق این سازمان انجام بشه و بیشتر رانندگان تاکسی هم نگرانن تسهیلات دولتی در سال ۹۲ شامل حال نوسازی ناوگان نشه. مدیرعامل سازمان تاکسیرانی تهران در بخش دیگری از گفت‌وگوی خود با خبرنگاران انتقادی هم از خودروسازان کرد و گفت: (سخنان مدیرعامل)

۱۵. سرمایه‌گذاران و ثروتمندان عرب با مالکیت ۳۲۰ شبکه ماهواره‌ای غیراخلاقی، به رقیب جدی صهیونیست‌ها تو این زمینه تبدیل شدن. روزنامه اسکاتلندی ترین با افشای این موضوع نوشته شبکه‌های غیراخلاقی بسیاری از ثروتمندان و سرمایه‌گذاران عرب رو به خود جلب کرده به‌صورتی که اونا با در اختیار گرفتن مالکیت ۳۲۰ شبکه غیراخلاقی فقط در ماهواره‌های اروپایی صدها میلیون یورو در این زمینه سرمایه‌گذاری کردن. این روزنامه اسکاتلندی با اشاره به سرمایه‌گذاری ثروتمندانی از قطر، لبنان، تونس و الجزایر نوشته در این بین مصری‌ها بیشترین سرمایه‌گذاری رو کردن چون که بیش از ۱۵ مصری مالکیت ۵۶ شبکه ماهواره‌ای غیراخلاقی رو در اختیار دارن.

## ۱. مشخصه‌های واژگانی و آوایی

در نگاه نخست، تفاوت عمده خبر ۲۰ با دیگر بخش‌های مشروح خبری، وجود صورت‌های کوتاه‌شده واژگانی و نیز صورت‌های محاوره‌ای در متن خبر است. برای مثال می‌توان به نمونه‌های زیر اشاره کرد:

۱. سران سه قوه امروز تو دفتر آیت‌الله آملی لاریجانی رئیس دستگاه قضا جمع شدند. (بند ۱)

۲. ... حالا می‌ریم سراغ چند تا خبر داخلی و خارجی دیگه. (بند ۲)
  ۳. جالبه بدونین که تو این فهرست، ایران با رقم ۱۲/۷ درصد بدهی تو رتبه ۱۳۰ قرار داره. (بند ۵)
  ۴. رئیس سازمان هوا و فضای وزارت دفاع گفته موشک کروز مشکلات که بالای ۲۰۰۰ کیلومتر برد داره به‌زودی رونمایی می‌شه. (بند ۷)
  ۵. دانشجویی که می‌خواد دانشگاه‌ها رو اسلامی کنه. (بند ۹)
  ۶. تصاویری که مشاهده می‌کنید مربوط به آتش‌سوزی بزرگ دیشب تو کارخونه "تولید مواد شیمیایی چسب کاوه" تو زرنديه استان مرکزی هستش ... (بند ۱۰)
  ۷. به گفته بهمنی بانک مرکزی روی دسته‌چک‌های مصرفی مردم برنامه داره، ولی ایران‌چک‌ها رو تغییری نمی‌ده. (بند ۱۲)
  ۸. ... مصری‌ها بیشترین سرمایه‌گذاری رو کردن چون که بیش از ۱۵ مصری مالکیت ۵۶ شبکه ماهواره‌ای غیراخلاقی رو در اختیار دارن. (بند ۱۵)
- در مثال ۱، حرف اضافه به‌کار رفته برای گرهمایی سران سه قوه، "تو" به‌جای "در" است که به‌لحاظ سبک کاربردی، خودمانی و غیررسمی است. همچنین در این مثال، فعل "جمع شدند" نیز به‌جای فعل رسمی "حضور به هم رساندند" به‌کار رفته‌است. در مثال ۲، صورت فعل "می‌رویم" به صورت "می‌ریم" و صورت "دیگر" به‌صورت "دیگه" کوتاه‌سازی شده و سبک محاوره‌ای دارد. از دیگر صورت‌های واژگانی که به‌صورت مکرر دچار کوتاه‌شدگی شده، پس‌اضافه "را" است که به "رو" تبدیل شده‌است. (بند ۵)
- تغییراتی که در مثال‌های ۱ تا ۶ آمده‌است، عمدتاً دگرگونی‌های آوایی هستند که یک صورت آوایی رسمی را به یک صورت آوایی غیررسمی یا محاوره‌ای تبدیل می‌کنند. از این دگرگونی آوایی در تمامی بندهای ۱۰ گانه خبر ۲۰ استفاده شده‌است. برخلاف ساخت گفتمانی خبر ۲۰، در سبک زبان رسمی بخش‌های خبری متداول، هیچ‌گونه کوتاه‌شدگی آوایی یا گرایش به‌صورت‌های واژگانی محاوره‌ای دیده نمی‌شود. تفاوت سبک واژگانی این دو بخش خبری، به‌طور تلویحی مخاطبان را در فضای گفتمانی خاصی قرار می‌دهد. در خبر ۲۰ کوتاه‌شدگی‌هایی که در سطح واژگانی اعمال شده‌است، سبک گفتار را به سبک محاوره‌ای و خودمانی عام مردم نزدیک کرده‌است و مخاطب خود را از میان این قشر برمی‌گزیند و با آن هم‌نوا می‌شود.
- سطح دیگری از سبک واژگانی مربوط به محور جانشینی واژگانی می‌شود که در صورت آوایی واژه تغییر ایجاد نمی‌کند، بلکه یک واژه را به‌طور کامل با واژه دیگر جایگزین می‌کند. در محور جانشینی، امکان‌های واژگانی برای جانشینی یک واژه با واژه دیگر مطرح می‌شود که در این پژوهش این موضوع از منظر سبک رسمیت نوشتار موضوعیت می‌یابد. بررسی متن خبر ۲۰ نشان می‌دهد که انسجام میان سبک واژگانی جانشینی و صورت آوایی در خبر ۲۰ به‌طور کامل رعایت نشده‌است. برخی از موارد فاقد انسجام سبکی در خبر ۲۰ عبارت‌اند از:
۹. رئیس‌جمهور بعد از این جلسه در پاسخ به سؤال خبرنگاران گفت: ... (بند ۱)

۱۰. البته به خبرنگار سمج دربارهٔ نرخ سکه از احمدی‌نژاد پرسید که رئیس‌جمهور اول سکوت کرد و ... (بند ۱)

۱۱. فرزین توضیح داده که اساساً صندوق توسعه می‌تونه منابع ارزی رو فقط به بنگاه‌هایی اختصاص بده که سهام دولتی اون حداکثر بیست درصد باشه. (بند ۲)

۱۲. تا حالا قریب به ۶۵ درصد مردم کانادا با تصمیم دولتشون مخالفت کردن. تصمیم اخیر دولت کانادا که با تبعیت از آمریکا و انگلیس اتخاذ شده در روزهای گذشته با واکنش شدید شخصیت‌های سیاسی دانشگاهی و مردم کانادا روبه‌رو شده. (بند ۶)

۱۳. و شعله‌ای که تو کارخونه چسب‌سازی مشغول کار خویش شد. تصاویری که مشاهده می‌کنید مربوط به آتش‌سوزی بزرگ دیشب تو کارخونه "تولید مواد شیمیایی چسب کاوه" ... (بند ۱۰)

۱۴. افشارنیا با بیان اینکه متعاقب رسیدگی‌های صورت گرفته روند این تخلفات تو استان در یک سال گذشته کاهش یافته ... (بند ۱۱)

۱۵. بر اساس یک مطالعهٔ جدید روی برنامه‌های اندرویدی مختلف مشخص شده این برنامه‌ها به ردیابی کارهای کاربران حتی پس از بسته‌شدن برنامه می‌پردازند. محققان ام‌آی‌تی تحقیقات گسترده‌ای روی ۳۶ برنامه محبوب اندرویدی مانند جی‌پی‌اس، مرورگرها و بازی‌هایی مانند پرندگان خشمگین انجام دادن و دریافتن اکثر برنامه‌هایی که به سرقت اطلاعات می‌پرداختند به صورت رایگان از سوی توسعه‌دهندگانسون عرضه شده بودند. (بند ۱۳)

۱۶. مدیرعامل سازمان تاکسیرانی تهران در بخش دیگری از گفت‌وگوی خود با خبرنگاران، انتقادی هم از خودروسازان کرد و گفت: ... (بند ۱۴)

در نمونه ۹، عبارت "در پاسخ به" متعلق به سبک زبان رسمی است که در گفت‌وگوی محاوره‌ای و غیررسمی عامه مردم، عبارتی غیرمعمول است. نمونه ۹ را می‌توان به دو گزاره بنیادین «رئیس‌جمهور به سؤال خبرنگاران پاسخ داد» و «رئیس‌جمهور گفت» فروکاست و سپس با توجه به بافت کلان گفتمانی که بافتی محاوره‌ای و خودمانی است، جملهٔ متناسب با آن را بازنویسی کرد:

۱۷. رئیس‌جمهور بعد از این جلسه به سؤالات خبرنگاران جواب داد و گفت: ...

در نمونه ۱۰، عبارت "نرخ سکه" به‌کار برده شده که یک خبرنگار آن را از رئیس‌جمهور سؤال کرده‌است. در گفتار روزمره، عامهٔ مردم از "نرخ" به‌عنوان جانشینی برای "قیمت" استفاده نمی‌کنند. "نرخ" از نظر بار معنایی، علاوه بر داشتن معنای "قیمت" دارای بار معنایی "رسمی" نیز است. بنابراین با در نظر گرفتن سبک زبان خودمانی حاکم بر خبر ۲۰، می‌توان نمونه ۱۰ را به‌صورت زیر بازنویسی کرد:

۱۸. البته یه خبرنگار سمج دربارهٔ قیمت سکه از احمدی‌نژاد سؤال کرد که اون اول سکوت کرد و ...

در نمونهٔ ۱۱، عبارت فعلی "اختصاص بده" مورد خاصی است. صورت رسمی این فعل "اختصاص دادن" است که پس از صرف در بافت این جمله به صورت "اختصاص بدهد" درمی‌آید. از آنجا که "اختصاص بدهد" صورتی رسمی و نوشتاری است، با کوتاه‌سازی جزء پایانی فعل به صورت "اختصاص بده" تغییر شکل یافته‌است، اما با این حال، رسمی بودن جانشینی این عبارت فعلی همچنان پابرجاست، زیرا واژه‌های دیگری می‌توان جانشین این واژه کرد که از رسمیت کمتری برخوردار باشند. برای نمونه می‌توان "اختصاص" را حذف کرد یا عبارت "اختصاص بده" را با "در نظر بگیره" جانشین کرد:

۱۹. فرزین توضیح داده که اساساً صندوق توسعه می‌تونه منابع ارزی رو فقط برای بنگاه‌هایی در {نظر بگیره/ بده} که سهام دولتی اونا حداکثر ۲۰ درصد باشه.

در نمونهٔ ۱۲، سبک رسمی دو عبارت "قریب‌به" و "اتخاذشده" با سبک خودمانی گفتمان "خبر ۲۰" همخوانی ندارد. جانشین‌های غیررسمی‌تر این عبارات را می‌توان "حدود" و "گرفته شده" دانست. بازنویسی نمونه ۱۲ با حفظ انسجام سبکی عبارت است از:

۲۰. تا حالا حدود ۶۵ درصد مردم کانادا با تصمیم دولتشان مخالفت کردن. تصمیم اخیر دولت کانادا که با تبعیت از آمریکا و انگلیس گرفته شده در روزهای گذشته با واکنش شدید شخصیت‌های سیاسی دانشگاهی و مردم کانادا روبه‌رو شده.

در نمونهٔ ۱۳، به نظر می‌رسد نگارنده خبر در جملهٔ اول از بخشی از شعر معروف "آتش در نیستان" اثر مجذوب تبریزی<sup>۱</sup> استفاده کرده‌است:

یک شب آتش در نیستانی فتاد  
سوخست چون عشقی که بر جانی فتاد  
شعله تا سرگرم کار خویش شد  
هر نی‌ای شمع مزار خویش شد

استفاده از این شعر، گرچه می‌تواند جلوه‌ای هنری به عنوان خبر بدهد، اما از نظر سبکی، انسجام لازم را با سبک غالب در "خبر ۲۰" ندارد. زبان شعر کلاسیک فارسی، زبانی نوشتاری و غیرمحاوره‌ای است و عبارت انتهایی جملهٔ اول نمونهٔ ۱۳ یعنی "مشغول کار خویش شد" نیز این رسمیت را القا می‌کند. در ادامه نمونهٔ ۱۳، عبارت "مشاهده می‌کنید"، فاقد انسجام سبکی است و می‌توان آن را با عبارت محاوره‌ای "می‌بینید" جایگزین کرد.

در نمونهٔ ۱۴، برای واژهٔ دشوار "متعاقب" و نیز عبارت "کاهش یافته" که استفاده از آنها در گفتار روزمره دیده نمی‌شود، می‌توان جایگزینی محاوره‌ای یافت. در مورد "متعاقب"، با بررسی بافت جمله، مشخص می‌شود که این واژه در جمله‌ای طولانی واقع شده و به دلیل ساختار جمله، امکان ساده‌گویی این واژه وجود نداشته‌است. برای مثال، می‌توان با ساده‌سازی ساختار جمله، زمینهٔ استفاده از واژهٔ ساده‌تر از "متعاقب" را نیز مهیا ساخت:

۲۱. افشارنیا گفت به دلیل رسیدگی‌های صورت گرفته، روند این تخلفات تو استان در یک سال گذشته کمتر شده یا ثابت مونده.

در نمونه ۱۵، عبارت فعلی "به ردیابی می‌پردازند" از نظر سبکی فاقد انسجام است که در بین دو جزء فعلی "به ردیابی" و "می‌پردازند" مفعول جمله یعنی "کارهای کاربران حتی پس از بسته‌شدن برنامه" واقع شده و بر پیچیدگی جمله افزوده‌است.

۲۲. براساس یک مطالعه جدید روی برنامه‌های اندرویدی مختلف، مشخص شده این برنامه‌ها کارهای کاربران را حتی پس از بسته‌شدن برنامه ردیابی می‌کنن.

در ادامه نمونه ۱۵، فعل "متوجه شدن" را می‌توان با فعل "فهمیدن" و عبارت فعلی "به سرقت اطلاعات می‌پرداختند" را با "اطلاعات را می‌دزدیدن" جایگزین کرد. واژه "توسعه‌دهندگان" به نظر می‌رسد برای واژه انگلیسی developers معادل‌یابی شده‌است که معادلی تحت‌اللفظی است و به جای آن می‌توان از معادل ساده‌تر "سازندگان" استفاده کرد:

۲۳. محققان ام‌آی‌تی تحقیقات گسترده‌ای روی ۳۶ برنامه محبوب اندرویدی مانند جی‌پی‌اس، مرورگرها و بازی‌هایی مانند پرندگان خشمگین انجام دادن و متوجه شدن که اکثر برنامه‌هایی که اطلاعات رو می‌دزدیدن به‌طور رایگان از طرف سازندشون ارائه شده بودن.

در نمونه ۱۶، عبارت "در بخش دیگری از گفت‌وگوی خود با خبرنگاران" سبکی رسمی دارد که می‌توان آن را به‌صورت ساده‌تری بازنویسی کرد و عبارات حشو حذف کرد:

۲۴. مدیرعامل سازمان تاکسیرانی تهران در صحبت با خبرنگاران، از خودروسازان هم انتقادی کرد و گفت ...

تحلیل‌های این بخش بر سبک واژه‌های به‌کار رفته در محور جانشینی تمرکز داشت و سعی شد سبک واژگانی متون برگرفته از "خبر ۲۰" با سبک کلان‌گفتمانی این بخش خبری هماهنگ شود. اما همان‌طور که در تحلیل واژگان نمونه ۱۴ به آن اشاره شد، برخی از دلایل گزینش واژه‌های ثقیل، ساختار نحوی پیچیده و تودرتویی است که استفاده از واژه‌های دشوار را غیرقابل اجتناب می‌سازد. بخش بعد به ساختار نحوی جملات متن "خبر ۲۰" تمرکز دارد و سبک گفتاری این بخش خبری را از نظر پیچیدگی نحوی بررسی می‌کند.

## ۲. فرایند اسم‌سازی

یکی از ویژگی‌های زبان گفتاری، متداول‌بودن اسم‌سازی‌ها در آن است. در فرایند اسم‌سازی، یک رخداد به همراه تمام عناصر شرکت‌کننده در آن به‌صورت یک گروه اسمی درآورده می‌شوند.

۲۵. الف. یک پراید در محور تهران- قم واژگون شد و راننده آن فوت کرد.

ب. واژگونی یک پراید در محور تهران- قم، منجر به فوت راننده پراید شد.

مثلاً در مثال ۲۵ الف، دو رخداد اتفاق افتاده‌است که یکی توسط فعل "واژگون شد" و دیگری توسط فعل "فوت کرد" بازنمایی شده‌است. این دو رخداد در قالب دو جمله‌واره

عبارت پردازی شده است. اما در مثال ۲۵ ب، یک جمله مرکب و یک فعل (منجر به فوت شدن) وجود دارد و رخداد "واژگون شدن" به صورت گروه اسمی آمده است. اسم سازی یکی از ویژگی های زبان نوشتاری است و سازوکاری برای افزایش بار اطلاعاتی جمله است. برخلاف زبان نوشتاری، در زبان گفتاری یا محاوره کمتر از اسم سازی استفاده می شود و ساختار جملات ساده تر است. این فرایند در متن نوشتاری "خبر ۲۰" بررسی شده و امکان جانشینی آن با ساختارهای ساده تر بررسی شده است. برای مثال، نمونه زیر را در نظر بگیریم:

۲۶. مجمع جهانی اقتصاد با بررسی های بدهی های دولتی ۱۴۴ کشور به نسبت تولید ناخالص داخلی اونا اعلام کرده که آمریکا با بیش از ۱۶ هزار میلیارد دلار بدهکارترین کشور دنیاست ... (بند ۵)

جمله ۲۶ یک جمله مرکب است که می توان آن را به چندین جمله وارده ساده تر خرد کرد:

- مجمع جهانی اقتصاد بدهی های دولتی ۱۴۴ کشور را نسبت به تولید ناخالص داخلی بررسی کرد.
- مجمع جهانی اعلام کرده آمریکا بیش از ۱۶ هزار میلیارد دلار بدهی دارد.
- آمریکا بدهکارترین کشور دنیاست.

در جمله ۲۶، عبارت "با بررسی های بدهی های دولتی ۱۴۴ کشور به نسبت تولید ناخالص داخلی اونا" عبارت اسم سازی شده است. نسخه گفتاری و محاوره ای این بند را می توان با حذف اسم سازی و وصف رخداد توسط فعل بازنویسی کرد:

۲۷. مجمع جهانی اقتصاد بدهی های دولتی ۱۴۴ کشور رو نسبت به تولید ناخالص داخلی اونا بررسی کرده و اعلام کرده آمریکا بیش از ۱۶ هزار میلیارد دلار بدهی داره و بدهکارترین کشور دنیاست.

موارد دیگر از فرایند اسم سازی در بند ۸ دیده می شود:

۲۸. عبدالله بابایی بدون اشاره به اینکه قراره ۲۰۰۰ میلیارد تومن تسهیلات به خودروسازا داده بشه گفت به علت همکاری نکردن بانک ها در دادن تسهیلات مجبور به پیش فروش هستیم. (بند ۸)

در جمله ۲۸، عبارت های "بدون اشاره" و "همکاری نکردن" محصول فرایند اسم سازی هستند و به این ترتیب این امکان را به نگارنده خبر می دهند که اطلاعات فراوانی را در قالب یک جمله بگنجانند. خارج ساختن این عبارات از حالت اسم سازی، آنها را به ترتیب به صورت های "اشاره نکرد/ نگفت" و "همکاری نمی کنند" تبدیل می کند:

۲۹. عبدالله بابایی نگفت که قراره ۲۰۰۰ میلیارد تومن تسهیلات به خودروسازا بدن. اون گفت که بانکا تسهیلات نمی دن و ما هم مجبوریم پیش فروش کنیم.

در مثال ۲۹ که بازنویسی مثال ۲۸ در قالب سبک محاوره ای است، جمله مرکب ۲۸ به جملات ساده تر تبدیل شده و عبارات اسم سازی شده موجود در آن، در نقش فعل جملات ظاهر شده اند. نمونه دیگر که در متن خبر ۲۰ به آن برمی خوریم، جمله ای در بند ۹ است:

۳۰. کامران دانشجو در پاسخ به سؤال رؤسای دانشگاه‌ها گفت از ایجاد شعب دانشگاه الزهرا تو سراسر کشور و ایجاد دانشگاه‌های تک‌جنسیتی پسرانه استقبال می‌کنیم و این کارو حتماً انجام می‌دیم. (بند ۹)

در جمله ۳۰، واژه «پاسخ» اسم‌سازی شده و به واسطه آن یک رخداد مجزا (دانشجو به سؤال رؤسای دانشگاه‌ها پاسخ داد) در قالب یک گروه اسمی فشرده شده‌است. نسخه بدون اسم‌سازی مثال ۳۰ را می‌توان این‌گونه بازنویسی کرد:

۳۱. کامران دانشجو که به سؤالی رؤسای دانشگاه‌ها جواب می‌داد، گفت از ایجاد شعب دانشگاه الزهرا در تمام کشور و ایجاد دانشگاه‌های تک‌جنسیتی پسرانه استقبال می‌کنیم و این کارو حتماً انجام می‌دیم.

در موردی دیگر، در ابتدای بند ۱۱ می‌خوانیم:

۳۲. دادستان عمومی و انقلاب اهواز با انتقاد از برخی دستگاه‌ها و سازمان‌های استان خوزستان گفته متأسفانه یک‌سو و یک‌طرف پرونده‌های زمین‌خواری همیشه دستگاه‌های دولتی یا نهادهای عمومی هستند و این جرایم مطمئناً با پشتیبانی افراد سودجو و فرصت‌طلب تو این دستگاه‌ها ارتکاب پیدا می‌کنه. (بند ۱۱)

در مثال ۳۲، رخداد این بوده که دادستان از برخی از دستگاه‌ها و سازمان‌های استان خوزستان انتقاد کرده و مطالبی را در این راستا بیان کرده‌است. اما رخداد «انتقاد کردن» در قالب عبارت اسم‌سازی شده «انتقاد از برخی دستگاه‌ها و سازمان‌های استان خوزستان» ظاهر شده‌است. برای بازنویسی مثال ۳۲ در قالب سبک محاوره‌ای می‌توان مثال ۳۳ را پیشنهاد کرد:

۳۳. دادستان عمومی و انقلاب اهواز از بعضی دستگاه‌ها و سازمان‌های استان خوزستان انتقاد کرده و گفته که متأسفانه در یک طرف پرونده‌های زمین‌خواری همیشه دستگاه‌های دولتی یا نهادهای عمومی هستند و این جرائم مطمئناً با پشتیبانی افراد سودجو و فرصت‌طلب تو این دستگاه‌ها ارتکاب پیدا می‌کنه.

در بند ۱۲ نیز نمونه‌ای مشابه بند ۱۱ دیده می‌شود که یک رخداد در قالب اسم‌سازی در داخل جمله دیگر قرار گرفته‌است و سبک خبر را به سبک رسمی و نوشتاری تغییر داده‌است:

۳۴. رئیس کل بانک مرکزی با اعلام اینکه برنامه قبلی این بانک در انتشار چک‌پول‌های ۲۰۰ هزار تومانی منتفی شده گفته فعلاً برنامه‌ای برای خروج ایران‌چک‌های ۵۰ هزار تومانی از بازار نداریم. (بند ۱۲)

در مثال ۳۴، «اعلام» اسم‌سازی شده‌است و با این فرایند کل مثال ۳۴ به یک جمله مرکب تبدیل شده‌است. با خارج کردن این عبارت از حالت اسم‌سازی شده می‌توان ساختار جمله مرکب را ساده‌تر کرد:

۳۵. رئیس کل بانک مرکزی اعلام کرده که برنامه قبلی این بانک در انتشار چک پول‌های ۲۰۰ هزار تومانی منتفی شده. بهمنی همچنین گفته که فعلاً برنامه‌ای برای خروج ایران چک‌های ۵۰ هزار تومانی از بازار نداریم.

جمله ۳۵ تنها یکی از چندین حالت بازنویسی شده تبدیل اسم‌سازی به فعل است. در مثال ۳۴، به نظر می‌رسد قرارداد «منتفی بودن انتشار چک پول‌های ۲۰۰ هزار تومانی» در قالب عبارت اسم‌سازی شده «اعلام»، برجسته کردن و مطرح کردن «نداشتن برنامه برای خروج چک‌های ۵۰ هزار تومانی از بازار» به عنوان رخداد اصلی خبر بوده است. چنانچه این حدس درست باشد، می‌توان در هنگام حذف اسم‌سازی، جایگاه قرارگیری «خروج چک‌های ۵۰ هزار تومانی» و «منتفی شدن انتشار چک پول‌های ۲۰۰ هزار تومانی» را عوض کرد:

۳۶. رئیس کل بانک مرکزی اعلام کرده که فعلاً برنامه‌ای برای خروج ایران چک‌های ۵۰ هزار تومانی از بازار نداریم. بهمنی همچنین گفته که برنامه قبلی این بانک برای انتشار چک پول‌های ۲۰۰ هزار تومانی منتفی شده.

به این ترتیب در جمله بازنویسی شده ۳۶، هم گزاره «خروج چک‌های ۵۰ هزار تومانی از بازار» به عنوان نقطه تمرکز خبر باقی مانده و هم از تکلف و سبک کتابی خبر کاسته شده است. در بند ۱۵ نیز برخی اسم‌سازی‌ها از این قرار هستند:

۳۷. سرمایه‌گذاران و ثروتمندان عرب با مالکیت ۳۲۰ شبکه ماهواره‌ای غیراخلاقی به رقیب جدی صهیونیست‌ها تو این زمینه تبدیل شدن. روزنامه اسکاتلندی ترین با افشای این موضوع نوشته شبکه‌های غیراخلاقی بسیاری از ثروتمندان و سرمایه‌گذاران عرب رو به خود جلب کرده ... (بند ۱۵)

در نمونه ۳۷، «مالکیت ۳۲۰ شبکه» و «افشای این موضوع توسط روزنامه اسکاتلندی» به صورت عبارات اسم‌سازی شده درآمده‌اند و بازنویسی آنها در قالب فعلی به صورت زیر خواهد بود:

۳۸. سرمایه‌گذاران و ثروتمندان عرب مالکیت ۳۲۰ شبکه ماهواره‌ای غیراخلاقی رو در اختیار دارن و به همین دلیل به رقیب جدی صهیونیست‌ها تو این زمینه تبدیل شدن. روزنامه اسکاتلندی ترین این موضوع رو افشا کرده و نوشته شبکه‌های غیراخلاقی بسیاری از ثروتمندان و سرمایه‌گذاران عرب رو به خود جلب کرده ...

در مقایسه نمونه بازنویسی شده ۳۸ با نمونه ۳۷ ساخت ساده نمونه ۳۸ و سهولت خواندن و درک آن مشهود است.

### ۳. وجه معلوم / مجهول

در این بخش، متن «خبر ۲۰» را از منظر وجود ساخت‌های معلوم و مجهول بررسی خواهیم کرد. از آنجا که سبک حاکم بر «خبر ۲۰»، سبک گفتاری و غیررسمی است، تمرکز بررسی این بخش بر وجود ساخت‌های مجهول و امکان بازنویسی آنها در قالب سبک معلوم خواهد بود.

در بند ۱، موردی از ساخت مجهول دیده نمی‌شود و همه ساخت‌های به‌کار رفته معلوم هستند و به‌لحاظ سبکی بین ساخت‌های معلوم به‌کار رفته و سبک خودمانی گفتار، هماهنگی وجود دارد. در بند ۲ نیز، تمام ساخت‌های به‌کار رفته معلوم هستند. برای مثال در جمله ۳۹ (الف) که از بند ۲ انتخاب شده‌است، ساخت جمله معلوم است درحالی‌که می‌توان آن را به شکل مجهول (ب) نیز نوشت.

۳۹. الف. ... قانونگذار هیچ تسهیلاتی برای واردکنندگان در نظر نگرفته. (بند ۲)  
ب. ... هیچ تسهیلاتی برای واردکنندگان در نظر گرفته نشده.

در جمله ۳۹ (الف) کنش اصلی جمله بر عهده "قانونگذار" است و جمله دارای ساخت رخدادی "کنشگر - کنش" است. اما در جمله ۳۹ (ب) کنشگر رخداد غایب است و صرفاً کنش در تمرکز جمله قرار دارد. در گونه (الف) از آنجا که کنشگر یا عامل شرکت‌کننده در رخداد حضور دارد، جنبه بینافردی و ارتباطی رخداد قوی‌تر است و می‌توان آن را با سبک خودمانی حاکم بر گفتار خبر هماهنگ‌تر دانست.

در بند ۳، دو نمونه ساخت مجهول دیده می‌شود:

۴۰. وزیر نیرو گفته اگه مرحله دوم هدفمندی یارانه‌ها اجرا نشه، این وزارتخونه به مشکل برمی‌خوره و با توجه به رشد قیمت‌ها مجبوریم به سراغ روش‌های قدیمی بریم ... نامجو درباره آب و برق واحدهای مسکونی مهر هم گفته که این واحدها به تصفیه‌خونه و خطوط انتقال آب و پست نیاز دارن که باید براشون فراهم بشه. (بند ۳)

در مثال ۴۰، وزیر نیرو مسئول یا کنشگر اجرای هدفمندی یارانه‌ها را ذکر نکرده و آن را به‌صورت ساخت مجهول آورده‌است. مثلاً در نسخه معلوم این جمله وزیر نیرو می‌توانست بگوید: «اگه دولت مرحله دوم هدفمندی یارانه‌ها رو اجرا نکنه ...». اما به‌نظر می‌رسد ساخت معلوم در این بافت معنای ضمنی دیگری دارد و آن متوجه‌ساختن مشکلات ناشی از اجراشدن هدفمندی یارانه‌ها به گردن دولت است. بنابراین، در این مورد خاص، ساخت مجهول با پنهان‌کردن کنشگر رخداد از بار این مسئولیت و تنش میان طرف‌های درگیر می‌کاهد. در قسمت انتهای مثال ۴۰، آقای نامجو درباره آب و برق واحدهای مسکونی مهر گفته‌است که این واحدها به تصفیه‌خانه و خطوط انتقال آب و پست نیاز دارند و باید این امکانات برای آنها فراهم شود. فراهم‌شدن امکانات به‌صورت ساخت مجهول به‌کار رفته‌است و اطلاعات جمله به ما نمی‌گوید که این امکانات را چه کسی باید فراهم کند. در اینجا نیز به نظر می‌رسد وزیر نیرو قصد ندارد مسئولیتی را متوجه سازمان خاصی کند، بنابراین از ساخت کم‌خطرتر مجهول استفاده کرده‌است.

در بند ۴، به مورد جالبی از ساخت مجهول برمی‌خوریم:

۴۱. ناگفته نمونه پریورز اعلام شد ثبت‌نام مسکن ویژه مهر تهران متوقف شده، اما امروز دو مقام مسئول در وزارت راه و شهرسازی دو تاریخ متفاوت یعنی ۲۵ شهریور و اول مهر رو برای ثبت‌نام متقاضیان اعلام کردن. (بند ۴)

در جمله آغازین مثال ۴۱، مشخص نیست چه مقامی ثبت نام مسکن مهر را متوقف کرده است، اما در جمله دوم این مثال، گفته شده که دو مقام مسئول در وزارت راه و شهرسازی دو تاریخ متفاوت را برای ثبت نام متقاضیان اعلام کرده اند. جمله دوم اگرچه ساخت معلوم دارد، اما فقط به این اطلاعات بسنده شده که دو مقام مسئول از وزارت راه تاریخ های متناقض را برای ثبت نام اعلام کرده اند. این امر نشان می دهد که مسئول شناختن وزارت راه در این بند از حساسیت چندانی برخوردار نیست. بنابراین، به نظر می رسد جمله اول مثال ۴۱ را نیز بتوان در قالب معلوم آورد تا انسجام آن با جمله دوم حفظ شود و خبر سندیت بیشتری پیدا کند:

۴۲. ناگفته نمونه پریروز وزارت راه و شهرسازی ثبت نام مسکن ویژه مهر تهران رو متوقف کرد، اما امروز دو مقام مسئول در این وزارتخانه دو تاریخ متفاوت یعنی ۲۵ شهریور و اول مهر رو برای ثبت نام متقاضیان اعلام کردن.

در بند ۶، موضوع خبر درباره نظرسنجی یک روزنامه کانادایی از مردم در باب قطع روابط دیپلماتیک ایران و کانادا است. ساخت های مجهول به کار رفته در این بند عبارت اند از:

۴۳. تو این نظرسنجی از مردم کانادا سؤال شده [۱] که آیا با تصمیم دولت درباره تعطیلی سفارت این کشور تو ایران و اخراج دیپلمات های ایرانی موافق هستی، که تا حالا قریب به ۶۵ درصد مردم کانادا با تصمیم دولتتون مخالفت کردن. تصمیم اخیر دولت کانادا که با تبعیت آمریکا و انگلیس اتخاذ شده [۲] در روزهای گذشته با واکنش شدید شخصیت های سیاسی دانشگاهی و مردم کانادا روبه رو شده [۳]. (بند ۶)

در مثال ۴۳، از فعل [۱] فهمیده می شود سؤال کننده از مردم به صراحت ذکر نشده است، در حالی که از ابتدای بند ۶ چنین فهمیده می شود که روزنامه کلگری هرالد کانادا این نظرسنجی را انجام داده است. بنابراین، جمله حاوی فعل [۱] را می توان به صورت زیر بازنویسی کرد:

● روزنامه کلگری هرالد تو این نظرسنجی از مردم کانادا پرسیده که آیا با تصمیم دولت درباره تعطیلی سفارت این کشور تو ایران و اخراج دیپلمات های ایرانی موافق هستی.

جملات دربردارنده افعال [۲] و [۳] را می توان به صورت معلوم زیر بازنویسی کرد:

● دولت کانادا به تبعیت از آمریکا و انگلیس این تصمیم رو گرفته و در روزهای گذشته، شخصیت های سیاسی دانشگاهی و مردم کانادا شدیداً به این تصمیم دولت اعتراض کردن.

نکته برجسته شده در خبر مثال ۴۳، مخالفت مردم با دولت کانادا و متوجه ساختن مسئولیت قطع روابط دیپلماتیک بر عهده دولت کانادا است. جمله دربردارنده فعل مجهول [۲] نقش و مسئولیت دولت کانادا در این تصمیم را منفعل تر جلوه می دهد. بازنویسی این جمله در قالب ساخت معلوم، نقش دولت کانادا را برجسته تر می کند. همچنین این جمله دربردارنده فعل [۳] کُنشگری شخصیت های سیاسی دانشگاهی و مردم تحت الشعاع ساخت مجهول قرار گرفته و پنهان شده است. با تبدیل ساخت مجهول فعل [۳] به ساخت معلوم، نقش کُنشگری مردم برجسته تر می شود.

موضوع خبر بند ۷، موشک کروژ مشکات است که رئیس سازمان هوا و فضا توضیحاتی درمورد رونمایی آن می‌دهد. ساخت مجهولی که در این بند به‌کار رفته، عبارت است از:

۴۴. رئیس سازمان هوا و فضای وزارت دفاع گفته موشک کروژ مشکات که بالای ۲۰۰۰ کیلومتر برد دارد به‌زودی رونمایی می‌شود [۱]. سردار فرحی گفته مشکات از سه قابلیت دریاپایه، زمین‌پایه و هوایپه برخورداره و از روی هواپیما هم می‌شود اونو شلیک کرد.

در مثال ۴۴، رخداد رونمایی از موشک در قالب ساخت مجهول [۱] بازنمایی شده‌است که در آن کُنشگر یا عامل رونمایی‌کننده مشخص نیست. همان‌طور که پیشتر هم به آن اشاره شد، بافت موقعیتی و متنی نقش تعیین‌کننده‌ای در رواداری استفاده از ساخت معلوم یا مجهول و انتخاب از میان آنها ایفا می‌کند. از بافت این خبر چنین فهمیده می‌شود که محوریت خبر در مورد یک سلاح نظامی و قابلیت‌های آن است. چنانچه قصد بر این باشد فعل [۱] به‌صورت جمله معلوم بازنویسی شود، کُنشگر آن باید بیان شود:

الف. رئیس سازمان هوا و فضای وزارت دفاع گفته که این سازمان به زودی از موشک کروژ مشکات که بالای ۲۰۰۰ کیلومتر برد دارد رونمایی می‌کند.

در جمله (الف) مسئولیت رونمایی از موشک بر عهده سازمان هوا و فضاست و در مقایسه با نسخه مجهول این جمله، نوعی استقلال ساختاری از دیگر ساختارهای نظام را القا می‌کند که در جمله مجهول این خوانش وجود ندارد. همچنین ساختار مثال ۴۴ به‌گونه‌ای است که ساخت مجهول موجب کوتاهی جمله می‌شود و همین امر می‌تواند دلیل ارجح شمردن آن بر ساخت معلوم باشد. بنابراین در مثال ۴۴، ساخت مجهول گزینه بهتری نسبت به ساخت معلوم است.

در بند ۱۱، خبر حول محور تخلقات مربوط به زمین‌خواری قرار دارد. دو ساخت مجهول در این بند دیده می‌شود:

۴۵. متأسفانه یک‌سو و یک‌طرف پرونده‌های زمین‌خواری همیشه دستگاه‌های دولتی یا نهادهای عمومی هستند و این جرائم مطمئناً با پشتیبانی افراد سودجو و فرصت‌طلب تو این دستگاه‌ها ارتکاب پیدا می‌کند [۱] ... پرونده‌های متعددی در دادسرا و دادگاه‌های اهواز با این مضمون در حال رسیدگی [۲] که نتیجه این پرونده‌ها در آینده اعلام می‌شود.

جمله‌ای که فعل [۱] در آن به‌کار رفته، عنوان می‌کند که جرائم مربوط به زمین‌خواری با پشتیبانی افراد سودجو ارتکاب پیدا می‌کند. در این جمله هویت مجرمان مشخص نیست و در همین راستا ساخت جمله مجهول است. بنابراین تبدیل ساخت مجهول در مورد [۱] به ساخت معلوم، به دلیل مشخص‌نودن یا مبهم‌بودن کُنشگر آن، انگیزه‌مند نیست. تبدیل ساخت مجهول به ساخت معلوم در شماره [۲] نیز در این بافت انگیزه‌مند نیست، زیرا واضح است کُنشگری که به پرونده‌ها در دادگاه و دادسرا رسیدگی می‌کند، قاضی است و دادن نقش کُنشگر به قاضی به‌واسطه تبدیل ساخت مجهول به معلوم، حاوی اطلاعات حشو خواهد بود.

خبر بند ۱۳ در مورد تحقیقات پژوهشگران بر روی برنامه‌های اندرویدی است. در این بند تنها یک ساخت مجهول به چشم می‌خورد که حائز اهمیت است:

۴۶. محققان ام آی تی تحقیقات گسترده‌ای روی ۳۶ برنامه محبوب اندرویدی مانند جی پی اس، مرورگرها و بازی‌هایی مانند پرندگان خشمگین انجام دادن و دریافتن اکثر برنامه‌هایی که به سرقت اطلاعات می‌پرداختند به صورت رایگان از سوی توسعه‌دهندگان عرضه شده بودن [۱].

جمله‌ای که حاوی فعل [۱] است، به صورت ساخت مجهول به کار رفته است، اما کُنشگر آن در انتهای جمله توسط حرف اضافه "از سوی" مشخص شده است. بنابراین مشخص است که کُنشگر این کُنش، نامعلوم یا مبهم نیست و به لحاظ داشتن اطلاع از هویت کُنشگر مشکلی در صورت بندی این جمله در قالب ساخت معلوم وجود ندارد. ساخت معلوم این جمله را می‌توان در قالب مثال ۴۷ ارائه کرد:

۴۷. محققان ام آی تی تحقیقات گسترده‌ای روی ۳۶ برنامه محبوب اندرویدی مانند جی پی اس، مرورگرها و بازی‌هایی مانند پرندگان خشمگین انجام دادن و متوجه شدن اکثر برنامه‌هایی رو که اطلاعات می‌دزدیدن، سازنده‌هاشون اونارو به طور رایگان عرضه می‌کردن.

با بازنویسی ساخت مجهول [۱] در قالب ساخت معلوم مثال ۴۷، از پیچیدگی غیرضروری جمله کاسته می‌شود و ساختار جمله شکل ساده‌تری به خود می‌گیرد.

در بند ۱۴، موضوع خبر به تاکسی‌های فرسوده و نوسازی ناوگان تاکسیرانی اختصاص یافته است. ساخت‌های مجهول این بند در مثال زیر مشخص شده‌اند:

۴۸. مدیرعامل سازمان تاکسیرانی پایتخت گفت در سال ۹۱ نوسازی ناوگان تاکسیرانی متوقف شده [۱] و هوای تهران رو ۱۷۰۰۰ تاکسی فرسوده تهدید میکنن. احمدی باافنده با اشاره به ۶۰۰ تاکسی فرسوده‌ای که از سال ۹۰ اسقاط شده [۲] تأکید کرده پلیس راهور حاضر نیست خودروه‌ای نایمن رو در سال ۹۱ به عنوان تاکسی شماره گذاری کنه.

در ساخت مجهول [۱]، کُنشگر کُنش "متوقف کردن" نوسازی ناوگان نامعلوم است که غیبت آن می‌تواند به دلیل اجتناب از متهم کردن فرد یا سازمانی و یا صرفاً به دلیل عدم اطلاع از کُنشگر رخ داده باشد. بنابراین، انگیزه کافی برای صورت بندی فعل [۱] در قالب ساخت معلوم وجود ندارد. همین استدلال را در مورد فعل [۲] نیز می‌توان مطرح کرد. بنابراین ساخت‌های مجهول به کار رفته در این بند، انگیزه‌مند هستند و تبدیل آنها به ساخت‌های معلوم نیازمند اطلاعات بیشتر در مورد کُنشگر است.

در جمع بندی این بخش، متن خبرهای بررسی شده به گونه‌ای است که در برخی از موارد ساخت معلوم ارجحیت بیشتری دارد و با سبک زبانی غیررسمی هماهنگ تر است. اما در پاره‌ای از موارد، استفاده از ساخت مجهول با توجه به بافت متنی و ملاحظات فرامتنی غیرقابل اجتناب است.

## نتیجه گیری

سبک خبری برنامه "خبر ۲۰" سبکی محاوره‌ای دارد که متفاوت با سبک مرسوم در دیگر بخش‌های خبری است. انتخاب این سبک برای این بخش خبری با هدف هم‌نوایی با مخاطب صورت گرفته که در چارچوب نظریه طراحی مخاطب جای می‌گیرد.

در سطح آوایی/واژگانی، انسجام قابل قبولی در شکل آوایی کلمات و عبارت زبانی مشاهده می‌شود و کوتاه‌شدگی‌های آوایی مشخصه بارز این دگرگونی‌های آوایی است. اما در سطح واژگانی، با مقایسه واژه به کار رفته در متن خبر و آنچه می‌تواند در جانشینی با آن مطرح شود، مشخص می‌شود که برخی واژه‌ها متعلق به مقوله واژگانی سبک رسمی هستند و معادل غیررسمی تری وجود دارد که می‌تواند جانشین آنها متناسب با سبک "خبر ۲۰" شود. پیشنهاد این است که سعی شود انسجام میان سبک واژگانی جانشینی و صورت آوایی در خبر به‌طور کامل رعایت شود. برخی از موارد فاقد انسجام سبکی در "خبر ۲۰" عبارت‌اند از: رئیس‌جمهور بعد از این جلسه در پاسخ به سؤال خبرنگاران گفت: ... (بند ۱)

البته به خبرنگار سمیع درباره نرخ سکه از احمدی‌نژاد پرسید که رئیس‌جمهور اول سکوت کرد و ... (بند ۱)

در محور دیگر تحلیل، بررسی ساخت نحوی جملات در "خبر ۲۰" نشان می‌دهد که فرایند اسم‌سازی در این بخش خبری به‌وفور دیده می‌شود و به این ترتیب، سبک خبر را به سبک رسمی نزدیک می‌کند.

برخی عبارت‌های به کار رفته در خبر متعلق به سبک زبانی رسمی است و در گفت‌وگوهای محاوره‌ای و عامه مردم غیرمعمول است و از آنجایی که بافت کلان گفتمانی "خبر ۲۰"، بافتی محاوره‌ای و خودمانی است، لازم است، جملات متناسب با بافت خبر نوشته شود. اسم‌سازی در زبان گفتاری یک ویژگی متداول در این بخش خبری است درحالی‌که برخلاف زبان نوشتاری در زبان گفتاری یا محاوره‌ای کمتر از اسم‌سازی استفاده و ساختار جملات ساده‌تر نوشته می‌شود. در این بخش خبری باید دقت شود جملات مرکب را به چندین جمله واژه ساده‌تر خرد کرد.

در قالب سبک محاوره‌ای بعد از ساده‌کردن جملات مرکب، عبارت اسم‌سازی شده می‌تواند در نقش فعل جملات ظاهر شوند.

همچنین بررسی ساخت معلوم/ مجهول جملات متن "خبر ۲۰" نشان می‌دهد که ساخت‌های معلوم و مجهول هر دو در ساختار جملات به کار رفته‌اند. اگرچه در پاره‌ای از موارد، بازنویسی جملات خبر در قالب ساخت معلوم، آن را به سبک محاوره‌ای و غیررسمی نزدیک‌تر می‌کند، اما در پاره‌ای از موارد ساخت مجهول بنابه ملاحظات ساختاری (نظیر کوتاه‌سازی طول جمله)، بافتی (نظیر مشخص نبودن یا مهم نبودن کنشگر) و فرازبانی

(مسئولیت‌آوری برای شخص یا مقامی) ساخت مطلوب است و بازنویسی آن به صورت ساخت معلوم می‌توان معانی تلویحی ناخواسته‌ای تولید کند که مدنظر رسانه نیست. در مجموع، طبق یافته‌های این پژوهش همنوایی سبک "خبر ۲۰" با مخاطبان خود در بُعد آوایی به طور قابل قبولی رعایت شده است. اما در ابعاد واژگانی، اسم‌سازی، و ساخت‌های معلوم/ مجهول، ساختار زبانی غالب بر آن ساختار متعلق به سبک رسمی زبان است.

### پی‌نوشت

۱. محمد بن محمدرضا مجذوب تبریزی (درگذشته ۱۰۹۳ هجری قمری) شاعر پارسی‌گوی سده یازدهم هجری قمری و از شاعران سبک هندی است.

### منابع

- Bally, C (1909), *Traité de stylistique française*, Heidelberg: Carl Winters.  
 Bell, A (1984), Language style as audience design. *Language in Society*, 13(2).  
 Bell, A (1991), *The Language of News Media*. Oxford: Blackwell.  
 Brown, P. & Levinson, C (1979), Social structure, groups, and interaction. In K. R. Scherer & H. Giles (eds.), *Social markers in speech*. Cambridge University Press.  
 Carter, R. & Nash, W (1990), *Seeing Through Language*, Oxford: Blackwell.  
 Carter, R. A (1989), Directions in the teaching and study of English stylistics. In M. Short (ed.) *Reading, Analysing and Teaching Literature*. London: Longman.  
 Carter-Thomas, S. & Rowley-Jolivet, E (2001), Syntactic differences in oral and written scientific discourse: the role of information structure. *Asp: La revue du Geras*, 31.  
 Chambers J. K (1995), *Sociolinguistic Theory*. Blackwell, UK: Oxford.  
 Coupland, N (2007), *Style: Language Variation and Identity*. Cambridge: Cambridge University Press.  
 Crystal, D. & Davy, D. (1969), *Investigating English Style*, London: Longman.  
 Enkvist, N. E (1973), *Linguistic Stylistics*, Mouton: The Hague.  
 Giles, H. & Powesland, P (1975), *Speech Style and Social Evaluation*. London: Academic Press.  
 Halliday, M. A. K (1989), *Spoken and Written Language*. Oxford: Oxford University Press.  
 Hasselgard, H., Johansson, S., and Lysvag, P (1998), *English Grammar: Theory and Use*. Oslo: Universitetsforlaget.  
 Labov, W (1972), *Sociolinguistic Patterns*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.  
 Leech, G. N (1966), *English in Advertising: A Linguistic Study of Advertising in Great Britain*, London: Longman.  
 Simpson J (ed.) (2011), *The Routledge Handbook of Applied Linguistics*. New York: Routledge.  
 Spitzer, L (1948), *Linguistics and Literary History*. Princeton, NJ: Princeton University Press.